

Μια αστραπή η ζωή μας...

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΡΑΡΗ

Μια στιγμούλα χαράς η ζωή μας όλη, ένα πέρασμα από τον ψεύτικο, στον αληθινό κόσμο. Σε αυτό το αστραπιαίο πέρασμα δεν λείπουν τα βάσανα και οι καμμοί, τα οποία τελικά μορφοφάνονται και αυτά τη ζωή μας, με ένα μυστικό όσο και θαυμαστό τρόπο. Ο σπουδαίος Νίκος Καζαντζάκης έλεγε: «Μια αστραπή η ζωή μας... μα προλαβαίνουμε... Έχεις τα πιπέλα, έχεις τα χρώματα, ζωγράφισε τον παράδεισο και μπες μέσα...». Μέσα από τα βάσανα της ζωής και η μέγιστη Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου, έγραψε το μοναδικό: «Δου πόρτες έχει η ζωή, άνοιξα μια και μπήκα, σεργιάνισα ένα πρωινό, κι ώπου να 'ρθει το δειλινό από την άλλη βγάζα...». Και ο Σκιαθίτης κοσμοκαλόγερος, ο κυρ Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, ο οποίος κατέγραψε με περισσή μαεστρία το απύθμενο βάθος της ανθρώπινης ψυχής έλεγε: «Σαν νά 'χαν ποτέ τελειωμό τα πάθια κ' οι καμμοί του κόσμου...».

«Όταν κοιτάς από ψηλά, μοιάζει ο κόσμος ζωγραφιστά, και συ τον πήρες σοβαρά... Κι ό,τι σε πλήγωσε ή σε θάμπωσε από ψηλά αν το κοιτάξεις, θα σου φανεί τόσο ασήμαντο, που στη στιγμή θα το ξεχάσεις...».

Σε αυτό το σύντομο διάβα της ζωής, δύο τεράστιες δυνάμεις, ο έρωτας και ο θάνατος ανταπελευθεύουν, όπως ο Διγενής στα μαρμαρένια αλώνια. Ο σπουδαίος τραγουδοποιός, ο Διονύσιος Τσακνής τραγουδά: «Μα εμένα τη στιγμούλα μου πίσω ποιος θα μου δώσει, εγώ ό,τι αγάπησα σ' εκείνη το κρωστό...». Όλα ξεκινούν και όλα τέμνονται στον έρωτα και την αγάπη, η οποία ανατρέπει τον χρόνο και κοινοτοποιεί την θλίψη. «Ουαί σ' αυτούς που δεν γιάπψαν πολύ, γιατί δεν θα τους αφεθούν οι αμαρτίες. Ουαί σ' αυτούς που δεν νγαπήθησαν υψ' ουδενός πολύ, γιατί δεν αφέθηκαν ποτέ να είναι όμορφοι...».

Στο μεταίχμιο του ημερολογιακού χρόνου, την ώρα που ο άνθρωπος αφήνει για λίγο την τρέλα της καθημερινότητας, τις μικρότητες των ανθρώπων, η ψυχή ανάγεται, βλέπει τα πάντα από ψηλά και σιγοτραγουδά νοερά μαζί με τον Κώστα Χατζή: «Όταν κοιτάς από ψηλά, μοιάζει ο κόσμος ζωγραφιστά, και συ τον πήρες σοβαρά... Κι ό,τι σε πλήγωσε ή σε θάμπωσε, από ψηλά αν το κοιτάξεις, θα σου φανεί τόσο ασήμαντο,

που στη στιγμή θα το ξεχάσεις...». Ο χρόνος μπορεί αντικειμενικά να μετριέται με τη διάρκεια, αλλά η αξία του προσδιορίζεται από την ποιότητα τη στιγμής, από την ένταση της ευτυχίας, από το ύψος της αγάπης και τελικά από την επικοινωνία με τον Θεό. Η Αγία Γαβριηλίνα, η αγία των Ινδιών, ξεπερνώντας το άγχος και την αγωνία του χώρου και του χρόνου, έλεγε: «Φεύγω από αυτόν τον κόσμο, όπως όταν περνά μια βάρκα που δεν αφήνει κανένα σημάδι πίσω της, πάνω στο νερό. Όμως δεν έχω τύψεις. Αυτό είναι! Απόδειξη! Αν ήθελε ο Κύριος, μπορούσε να με κάνει άλλο πράγμα. Αλλά Εκείνος προπορεύεται κι εγώ τρέχω πίσω Του και κοιτάω τα Θαύματα που κάνει! Είμαι μόνο ένας θεατής». Βιωμένη εμπειρία ζωής, η οποία δεν είναι μοιρολατρία, αλλά τολμηρή κίνηση ελευθερίας. Η έξοδος από την ατέρμονη κυκλική φορά των ρεόντων, όπως θα έλεγαν και οι φιλοσοφούντες, γίνεται μόνο με τη βίωση της ανιδιοτελούς αγάπης, με το απλό, όσο και θεϊκό, άγγιγμα των ψυχών και σωμάτων.

Οι μεγαλύτερες αλήθειες λέγονται μέσα από μύθους, χωρίς ωστόσο να έχει καμία σημασία η ακρίβεια των πραγμάτων. Ένας πάμπλουτος επιχειρηματίας, πήγε στη Μύκονο για διακοπές. Κάνοντας βόλτα στην παραλία, είδε ένα νέο να κάθεται και να ψαρεύει αμέριμος, με το καλάμι του. Του έκανε εντύπωση η σπιρτάδα στο βλέμμα του και η χαρά στο πρόσωπο του, κυρίως όταν τσιμπούσε ψάρι. Πήγε κοντά του και έπασε την κουβέντα. Και άρχισε να λέει: «Έχω αμύθητα πλούτη, που ούτε εγώ ξέρω πόσα. Ταξιδεύω και ταξιδεύω σε όλο τον κόσμο με το αεροπλάνο και τα σκάφη μου. Γνώρισα όλους τους ξακουστούς ανθρώπους του κόσμου...». Ο νεαρός χαλαρά απάντησε: «Έχω μια καταπληκτική γυναίκα η οποία με αγαπά. Έχω τρία παιδιά τα οποία λατρεύω. Έχω ένα χωράφι το οποίο καλλιεργώ και παράγω ό,τι θέλω. Και ψαρεύω όποτε μου κάνει κέφι...». Όλα τα είπε και ο καλός άνθρωπος του ελληνικού κινηματογράφου, ο Θανάσης Βέγγος: «Έπρεπε να γεράσω, αγόρι μου, για να μάθω τι είναι ευτυχία. Τελικά ευτυχία είναι ένα ζευγάρι χέρια, δύο χέρια... Αυτά που θα σε αγκαλιάσουν, θα σε κρατήσουν, θα σε κοιμήσουν, θα σε περιποιηθούν, θα σου μαγειρέψουν, θα σε καϊδέψουν και στο τέλος θα σου κλείσουν τα μάτια. Τα πολλά χέρια απλά σε κασιδιάζουν... Χάσιμο χρόνου. Θα το δεις κι εσύ όσο μεγαλώνεις...». Μια αστραπή η ζωή μας και μια αστραπή η μετάβαση στον άλλο κόσμο, τον αληθινό. Έτσι απλά, έτσι ταπεινά, έτσι χαρούμενα, έτσι απλά θεϊκά.

kararhpan@yahoo.gr

Αντοχή και βιωσιμότητα των οικιστικών κατασκευών

Του ΠΕΤΡΟΥ ΚΡΟΝΗ

Το θέμα επανέρχεται στην επικαιρότητα μετά το τελευταίο συμβάν με τις καταρρεύσεις μπαλκονιών στη Λεμεσό. Για να λυθεί ένα πρόβλημα θα πρέπει να γίνει σωστή διάγνωση και να βρεθεί η κατάλληλη θεραπεία. Το ΕΤΕΚ, η πολιτεία και οι τοπικές διοικήσεις αναγνώρισαν ότι το πρόβλημα προέρχεται από τη γήρανση και τη μη συντήρηση των κτηρίων.

Για τη θεραπεία εισηγούνται τη θεσμοθέτηση τακτικής επιθεώρησης των κτηρίων και την αντιμετώπιση φθορών και βλαβών με επιδιορθώσεις. Μήπως όμως η διάγνωση θα έπρεπε να εμβαθύνει περισσότερο στο πρόβλημα και να εξετάσει παράγοντες όπως την ποιότητα των δομικών υλικών, τις κατασκευαστικές πρακτικές και τις εξειδικευμένες εργασίες, παράγοντες οι οποίοι συμβάλλουν στη μακροζωία, την ανθεκτικότητα και τη δομική ακεραιότητα ενός κτηρίου;

Στην περίπτωση που εξετάζουμε, το δομικό υλικό που παρουσιάζει το πρόβλημα είναι το οπλισμένο σκυρόδεμα. Το υλικό αυτό, κατά τη διαδικασία της πύξης, παρουσιάζει την ιδιότητα να δημιουργεί ένα τύλιγμα τριχοειδών αγγείων δια μέσου των οποίων μπορεί να απορροφηθεί αρκετή ποσότητα νερού – περίπου 60 λίτρα ανά κυβικό μέτρο. Αυτός είναι ο λόγος που όλες οι οροφές από σκυρόδεμα που βρέχονται από

νερό, συμπεριλαμβανομένων των βεραντών και μπαλκονιών, κρημαίνονται και υγρομονώνονται. Τα προβλήματα καταρρεύσεων συμβαίνουν λόγω αστοχιών των υγρομονώσεων, οι οποίες επιτρέπουν την υγρασία να εισχωρήσει, προκαλώντας την οξείδωση του οπλισμού και την αποκόλληση του σκυροδέματος.

Σε προηγούμενο άρθρο στην «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» (Το μυστικό του αρχαίου ρωμαϊκού σκυροδέματος) είχαμε αναφέρει ότι μια πρόσφατη έρευνα έδειξε ότι οι Ρωμαίοι πριν 2000 χρόνια είχαν κατασκευάσει την οροφή του Πανθέου στη Ρώμη, με μη οπλισμένο σκυρόδεμα η οποία σήμερα δεν παρουσιάζει πρόβλημα διαρροής νερού και η οποία δεν διαθέτει υγρομόνωση.

Η έρευνα έδειξε ότι οι Ρωμαίοι χρησιμοποιούσαν ασβέστη στο μείγμα του σκυροδέματος κάτι που γινόταν και στην Κύπρο στα παλιά χρόνια. Γνωρίζω ότι στην Κύπρο υπάρχουν παλιές οροφές με σκυρόδεμα χωρίς υγρομόνωση. Μπορεί να υπάρχουν λόγοι που σταμάτησε η χρήση ασβέστη στο σκυρόδεμα και αν δεν ενδείκνυται η πρακτική αυτή να επανέλθει, υπάρχουν σήμερα σύγχρονα πρότυπα για παραγωγή αδιάβροχου μείγματος σκυροδέματος. Ένα παράδειγμα είναι ο κώδικας πρακτικής για τις «αδιάβροχες κατασκευές σκυροδέματος» της Γερμανικής Επιτροπής Οπλισμένου

Σκυροδέματος (DAfStB). Ίσως θα έπρεπε να μελετήσουμε αν θα βοηθούσε η χρήση σκυροδέματος με αυτές τις προδιαγραφές σε οροφές, βεραντές και μπαλκόνια, ως πρώτη γραμμή άμυνας, με την υγρομόνωση ως δεύτερη, αντί να αφήνουμε το πρόβλημα να δημιουργείται και να τρέχουμε μετά με επιδιορθώσεις. Επιπρόσθετα υπάρχει και μια τρίτη γραμμή άμυνας η οποία χρησιμοποιείται σε περιπτώσεις που το σκυρόδεμα βρίσκεται σε υγρό περιβάλλον. Η μέθοδος αυτή χρησιμοποιείται σε βόθρους οπλισμού με εποχική επίστρωση (ECR) και έχει χρησιμοποιηθεί ευρέως σε γέφυρες, προβλάντες και άλλες κατασκευές. Ο πλεονασμός συστημάτων ασφάλειας είναι μια πρακτική που χρησιμοποιείται στη μηχανική, αυξάνοντας την αξιοπιστία ενός συστήματος σε περίπτωση που κάποια από τα στοιχεία του αστοχούν.

Όσον αφορά τις κατασκευαστικές πρακτικές βρισκόμαστε σήμερα πολύ πίσω στον χρόνο. Ναι μεν η παραγωγή σκυροδέματος μεταφέρθηκε σε εργοστάσια παραγωγής όπου μηχανοποιήθηκε η παρασκευή του μείγματος για αποφυγή λαθών στις ποσοστώσεις, αλλά η τοιχοποιία παραμένει σε πρακτικές της δεκαετίας του 1960. Κτίσιμο τούβλων και επιχρίσματα επί τόπου με την επιβλεψη να είναι πολύ δύσκολη γιατί ο πολιτικός μηχανικός δεν

μπορεί να βριστεί συνεχώς επί τόπου για να επιβλέπει τα μείγματα. Γι' αυτό παρατηρούνται συχνά αποκολλήσεις και πτώσεις σοβάδων σε πολλά κτήρια. Εκτός τούτου, τα ογκώδη και βαριά υλικά που χρησιμοποιούνται για τις τοιχοποιίες, προσθέτουν μεγάλες μάζες υλικών στον δομικό φορέα των κτηρίων. Αυτές οι μάζες υλικών παράγουν μεγάλες δυνάμεις οι οποίες καταπονούν τον σκελετό των κτηρίων σε περίπτωση σεισμού. Σύγχρονα υλικά τα οποία προσθέτουν ψηλή θερμική μόνωση στους εσωτερικούς χώρους έχουν μειωμένο όγκο και χαμηλό βάρος. Επιτακτική είναι η ανάγκη επανεξέτασης υλικών με τις κατασκευές να γίνονται με ελεγχόμενες συνθήκες σε εργοστάσια παραγωγής και να μεταφέρονται στον χώρο εργασίας για ανάρτηση στον σκελετό των κτηρίων επί τόπου.

Τα πιο πάνω θα επιτρέψουν την επέκταση της χρήσιμης ζωής των κτηρίων, τη μείωση των φθορών και βλαβών και επομένως του κόστους επιθεωρήσεων και επιδιορθώσεων. Επιπρόσθετα θα ευκολύνουν την κατεδάφιση και ανακύκλωση των υλικών, όταν η κατασκευή φτάσει στο τέλος της ζωής της.

Ο κ. Πέτρος Κρόνης είναι μηχανολόγος μηχανικός, μέλος του ΕΤΕΚ. petros.kronis@gmail.com www.kronis.tech

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΗΣΤΙΑ

Εξισωτισμός

Στα μέσα του 19ου αιώνα, στον πρόλογο της «Δημοκρατίας στην Αμερική», ο Tocqueville περιγράφει την ιστορική διαδικασία, η οποία προσέδιδε στη Δύση τα ιδιαίτερα πολιτικά χαρακτηριστικά της. Για τον Γάλλο στοχαστή, ο εξισωτισμός, η δίψα των προηγμένων κοινωνιών για όλο και περισσότερη, απόλυτη ισότητα, αποτελεί τον μοχλό των πολιτικών εξελίξεων της ανθρωπότητας. Περιγράφοντας την αμερικανική κοινωνία, μια κοινωνία που δεν γνώρισε ποτέ αριστοκρατία και φεουδαλισμό, άρα υπήρξε εξαρχής μια κοινωνία ισότητας, ο Tocqueville δεν παραλείπει να καυτηρήσει πολλά από τα προβλήματα μιας απόλυτα ισοπεδωτικής κοινωνίας. Το σημαντικότερο εξ αυτών είναι ότι σε τέτοιες κοινωνίες η πολιτική αρχή δεν είναι τίποτε άλλο από ένα έμμισθο επάγγελμα, που αποσκοπεί στον πλουτισμό και όχι κάποιο ιδιαίτερο καθήκον ή χάρισμα. Μάλιστα, η ενασχόληση με τα κοινά δεν είναι καλά αμειβόμενη σε σχέση

με τα κέρδη των εμπόρων και λοιπών επιχειρηματιών. Οι τελευταίοι άφηναν ευχαρίστως την πολιτική διαχείριση της κοινωνίας τους στα χέρια τρίτων, προκειμένου οι ίδιοι να αφιερωθούν απρόσκοπτα στην απόκτηση προσωπικής πλούσιας. Τι είναι όμως η πολιτική, αν όχι η συλλογική παραγωγή νόμων και κανόνων συμπεριφοράς, κοινών αξιών και σταθμίσεων, όρων και ορίων συνύπαρξης; Σύμφωνα με τον Tocqueville, στην Αμερική, η απουσία του κράτους αντιμετώπιζόταν από την ύπαρξη θρησκευτικών ενώσεων, οι οποίες και αναλάμβαναν τον ουσιαστικό ρόλο της κοινωνικής συγκρότησης, επιβάλλοντας όρους και κανόνες που μέχρι πρότινος, στην Ευρώπη τουλάχιστον, ήταν δουλειά της οργανωμένης σε κράτος συλλογικότητας. Χαρακτηριστικό είναι ότι, όταν ο πρώην πρόεδρος των ΗΠΑ Μπλ Κλίντον κατηγορήθηκε για μοικεία, η μόνη παραδοχή του ηθικού παραπτώματος στην οποία πρόβη ήταν ενώπιον της εννορίας του. Η μόνη «συγγνώμη» ζητήθηκε μόνο στο πλαίσιο της θρησκευτικής του

πίστης, όχι της πολιτικής του ταυτότητας.

Το πρόβλημα με τις θρησκευτικές ενώσεις είναι ότι και αυτές στηρίζονται σε ιεραρχικές χριστιανικές εκκλησιαστικές δομές. Μάλιστα, η ιεραρχική διαφοροποίηση ανάμεσα στο υλικό και το πνευματικό στοιχείο, στην οποία στηρίζεται ο χριστιανισμός, είναι από τις πλέον άκαμπτες. Είναι και ο λόγος για τον οποίο η Νεωτερική εποχή, κυρίως στην Ευρώπη, επέδειξε ιδιαίτερο μένος στην πολεμική της εναντίον της Εκκλησίας, υποθετώντας μάλιστα έναν θρησκευτικό ζήλο αθεϊσμό. Οι κοινωνίες της Δυτικής Ευρώπης υιοθέτησαν τον «ρεπουμπλικανισμό», ένα είδος υποκατάστατου της χριστιανικής θρησκείας με πρόδηλο θρησκευτικό χαρακτήρα. Τα κείμενα του Comte για τον «θετικισμό» και η σοσιαλιστική παιδαγωγική θεωρία του Durkheim είναι παραδείγματα όπου είτε το επιστημονικό σώμα είτε το εκπαιδευτικό σώμα αναλαμβάνουν τον ηθικό ρόλο του ταγού. Σκοπός τους είναι η βέλτιστη ιεράρχηση της κοινωνίας με βάση την έννοια της «προόδου».

Όμως και αυτή η ήπια και αξιοκρατική ιεράρχηση έπεσε θύμα του εξισωτισμού. Αυτό που πλέον φαινόταν ως η πρωταρχική και υπέρτατη πηγή εξουσίας, η γνώση, καταρρίφθηκε. Η νεότερη φιλοσοφική και κοινωνική σκέψη προσβέυει ότι ο καθείς είναι φορέας των δικών του υπέρτατων αξιών και άρα καμία επιστήμη δεν μπορεί ούτε να παραγάγει ούτε να διδάξει τις κοινές αξίες και τα ιδανικά. Το κάθε άτομο ξεχωριστά είναι από μόνο του ικανό να δημιουργήσει το πλαίσιο αξιών σύμφωνα με το οποίο θα σμιλέψει τη ζωή του «σαν έργο τέχνης», όπως έλεγε και ο Νίτσε. Στην σημερινή κοινωνική πραγματικότητα δεν μιλάμε πλέον για «αξίες» αλλά για «ύψος» και «τρόπο ζωής», τον οποίο τα άτομα επιλέγουν και υιοθετούν από τους δεκάδες χιλιάδες διαθέσιμους στην παντοκρατορία του Διαδικτύου. Ο κοινός νόμος μοιάζει με κώδικα οδικής κυκλοφορίας: δεν σου λέει ούτε πού να πας ούτε πώς θα πας εκεί όπου θέλεις να πας, αλλά πώς πρέπει να συμπεριφέρεσαι απέναντι στους άλλους οδηγούς κατά τη διαδρομή. Δεν περιβάλλεται

από καμία αίσγλη, θρησκευτικότητα ή υπερβατική αύρα. Ο κοινός νόμος, αυτό που για όλες τις προνεωτερικές κοινωνίες ήταν το απαύγασμα της ανθρωπότητας ή της «θείας» σοφίας, αποτελεί σήμερα πεζή καθημερινή ρουτίνα.

Η ισοπεδωτική διάλυση των ιεραρχικών δομών έχει φτάσει πλέον στο κοινωνικό μεδούλι, στα ιεραρχικά ζεύγη που δομούσαν κάποτε την «πατριαρχική κοινωνία»: γονείς και παιδιά, άνδρας και γυναίκα, δάσκαλος και μαθητής, κρατικός αξιωματούχος και κοινός πολίτης. Μάλιστα, τελευταία, χάνεται ακόμη και η δεδωμένη από αρχαιοτάτων χρόνων υπεροχή της ανθρωπότητας φύλης απέναντι στα είδη του ζωικού βασιλείου, εφόσον και αυτά πλέον έχουν «δικαιώματα», ως ίσοι εταίροι στην πολιτική συλλογικότητα. Φυσικά, ουδώς θεμιτό ή εφικτό είναι να επιστρέψουμε στην «πατριαρχία» μέσα από τον εκφρασμό των κοινωνιών μας. Παρόλα αυτά, ο εξισωτισμός λειτουργεί διαλυτικά στις κοινωνικές δομές και τους συλλογικούς θεσμούς μας: οι γονείς αδυνατούν να επιβληθούν στα παιδιά

τους, οι δάσκαλοι στους μαθητές τους, τα όργανα της τάξης στους «παθούς» και σε άλλες οργανωμένες ομάδες βίας. Η προσπάθεια βελτίωσης των όρων κοινής διαβίωσης δεν βασίζεται σήμερα στην προαγωγή κοινωνικοπολιτικών κανονικοτήτων, αλλά στη διαχείριση μιας γενικευμένης παραβατικότητας. Το άτομο έχει την αξίωση να επιβάλει στους άλλους τον δικό του «νόμο», τις περισσότερες φορές με τη βία τόσο στην οικογένεια, όσο και στο σχολικό περιβάλλον, στο γήπεδο ή στην επιχείρηση. Το πρόβλημα της σημερινής πρωτόγνωρης «αναρχίας» και «αυτονομίας» του ατόμου αποτελεί τη σημαντικότερη πρόκληση του 21ου αιώνα. Η Δύση είτε θα διαλυθεί εκ των έσω είτε θα πειραματιστεί με τα αυταρχικά μοντέλα του Ιράν, της Ρωσίας ή της Κίνας, είτε πάλι θα βρει τρόπο ώστε όσοι δεν διαθέτουν δικούς τους ηθικούς νόμους να πειθαρχούν στους νόμους όσων διαθέτουν.

Ο κ. Παναγιώτης Χρηστιάς είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.